

Opresno s proračunskim deficitom u 2010.

Bronić, Mihaela

Source / Izvornik: **Aktualni osvrti, 2010, 3, 1 - 3**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/ao.2010.17>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:438133>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2022-12-04**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

Oprezno s proračunskim deficitom u 2010.

dr. sc. Mihaela Bronić

Međunarodna financijska kriza i dalje utječe na ekonomije zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja EU, ali se prema posljednjim podacima pojavljuju neke naznake početaka izlaska iz krize. Tako je u Turskoj, Hrvatskoj i Srbiji u trećem kvartalu 2009. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine zabilježeno usporavanje stope pada BDP-a. Međutim ovo bi poboljšanje moglo kratko trajati. Naime ono je djelomično posljedica rješavanja krize povećanom državnom potrošnjom u 2009, a to je dovelo do znatnog rasta proračunskih deficita.¹ Stoga se proračunski deficiti u budućnosti moraju smanjivati.

Opća uprava Europske komisije za ekonomska i financijska pitanja (DG ECFIN) je 6. siječnja objavila kvartalno izvješće za zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje EU.² Zemlje kandidatkinje su Hrvatska, Makedonija, Turska, a zemlje potencijalne kandidatkinje su Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija i Kosovo.

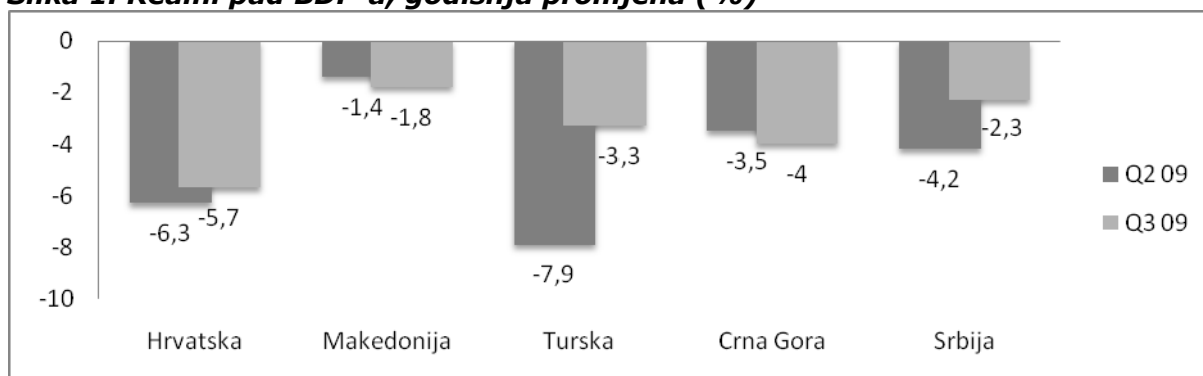
U Izvješću se prate posljednji dostupni podaci za svaku pojedinu zemlju vezano uz proizvodnju i potražnju, tržište rada, ekonomske odnose s inozemstvom, cijene, monetarne i financijske indikatore i financije opće države. U osvrtu na ovo Izvješće fokusirat ćemo se na kretanje bruto domaćeg proizvoda (BDP), kao osnovnu mjeru ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji, te na deficit i dug opće države.³

¹ Misli se na deficit konsolidirane opće države koju u Hrvatskoj čine: konsolidirani državni proračun, financijski planovi izvanproračunskih korisnika i proračuni lokalnih jedinica.

² *European Commission, 2010. EU Candidate and Pre-Accession Countries Economic Quarterly. Directorate General for Economic and Financial Affairs*, objavljeno 6. siječnja 2010. Dostupno na: [http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/cpaceq/documents/cceq_2009_q4_en.pdf].

³ Važno je napomenuti kako se u Izvješću dostupnost podataka po zemljama razlikuje. Tako je npr. za Hrvatsku dostupna većina podataka za treći ili četvrti kvartal 2009, ali je za Albaniju ili Kosovo puno manje dostupnih podataka.

Slika 1. Realni pad BDP-a, godišnja promjena (%)

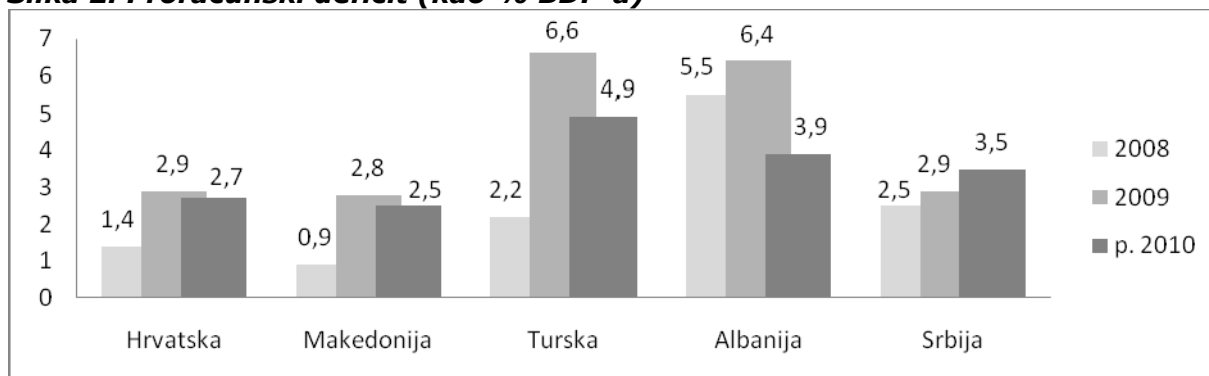
Q2 - drugi kvartal; Q3 – treći kvartal.

Nisu dostupni podaci za Albaniju, Bosnu i Hercegovinu i Kosovo.

Izvor: European Commission, 2010. EU Candidate and Pre-Accession Countries Economic Quarterly. Directorate General for Economic and Financial Affairs

Najvažniji je zaključak Izvješća kako međunarodna financijska kriza i dalje utječe na ekonomije promatranih zemalja, ali se prema posljednjim podacima pojavljuju neke naznake početaka izlaska iz krize. Tako je u Turskoj, Hrvatskoj i Srbiji u trećem kvartalu 2009, zabilježeno usporavanje stope pada BDP-a (slika 1.). Međutim u Izvješću se napominje kako bi ovo poboljšanje moglo kratko trajati jer je ono djelomično posljedica povećane državne potrošnje koja je u 2009. rezultirala prevelikim rastom proračunskih deficita (slika 2). Naime dva su načina na koja se zemlje srednje i istočne Europe suočavaju s krizom: povećavanjem proračunskog deficita i/ili zaduživanjem kod MMF-a i/ili Europske komisije (npr. Srbija).

Slika 2. Proračunski deficit (kao % BDP-a)

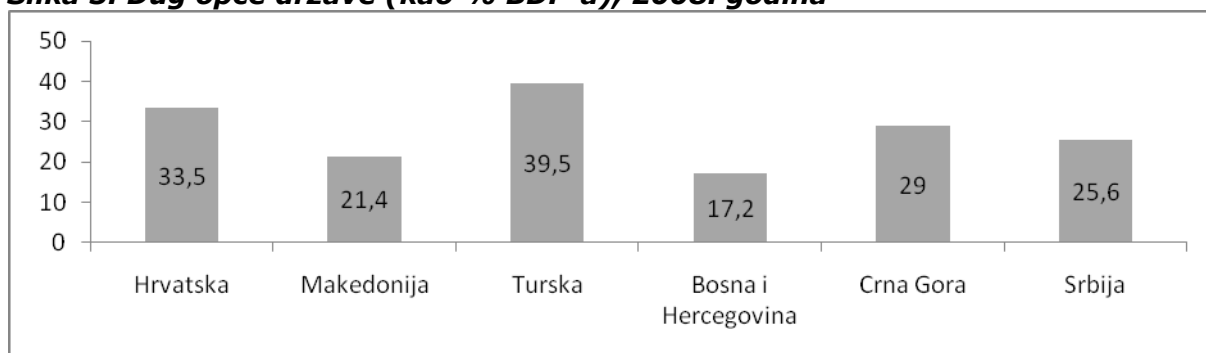
*Podaci Ministarstva financija RH za 2008. nešto su drugačiji. Krajem 2008. deficit konsolidirane opće države iznosio je 0,9% BDP-a (Izvor: Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2008. godinu, Ministarstvo financija RH).

Nisu dostupni podaci za Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu i Kosovo.

Izvor: isti kao na Slici 1

Preveliki rast proračunskog deficita u vremenima krize je posebno opasan jer je upitno kako i pod kojim uvjetima će se taj deficit financirati. Osim toga porast proračunskog deficita utječe i na daljnje povećanje javnog duga (slika 3). Stoga se i u Izvješću zaključuje da se deficiti opće države u 2010. moraju smanjiti u odnosu na 2009. Vlade većine promatranih zemalja su u svojim prijedlozima proračuna za 2010. i planirale smanjenje proračunskih deficita, samo je pitanje hoće li to moći i učiniti (slika 2).

Slika 3. Dug opće države (kao % BDP-a), 2008. godina

*Podaci Ministarstva financija RH nešto su drugačiji. Krajem 2008. je udio duga opće države u BDP-u bio 29,1%. Kad se tom udjelu dodaju jamstva RH i dug HBOR-a, onda se udio duga u BDP-u krajem 2008. penje za dodatnih 12,9 (9,7 + 3,2) postotnih bodova. Tako promatran ukupni dug opće države iznosi čak 42% BDP-a. (Izvor: Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2008. godinu, Ministarstvo financija RH).

Nisu dostupni podaci za Albaniju i Kosovo.

Izvor: isti kao na Slici 1

Hrvatska se Vlada u 2010. treba truditi očuvati planiranu razinu proračunskog deficita. Stoga Vlada mora biti jako oprezna sa svim mjerama koje bude poduzimala uključujući i mjere za gospodarski oporavak i razvitak predložene na sjednici Vlade 14. siječnja 2010.⁴ Prva je mjera kreditiranje tvrtki kroz suradnju HNB-a, HBOR-a, Vlade i poslovnih banaka, a druga izravan ulazak otvorenih investicijskih fondova u vlasničku strukturu tvrtki. Detalji mjera još nisu objavljeni, ali zasigurno će HBOR preuzeti dio rizika vezano uz novoizdane kredite. Važno je da kriteriji dodjele novca budu kvalitetni kako ne bi došlo do aktiviranja jamstva jer bi to negativno utjecalo na dugoročnu održivost javnih financija, posebno zbog već jako visokoga javnog duga u našoj zemlji (slika 3). Nadalje budući da je upitno hoće li se ostvariti planirana razina državnih prihoda, Vlada bi se trebala fokusirati na smanjenje državne potrošnje (posebice na reformu mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te državne uprave jer ti rashodi najviše opterećuju državni proračun).

⁴ Prijedlog odluke o mjerama za gospodarski oporavak i razvitak te Prijedlog odluke o namjeri sudjelovanja u osnivanju fondova za gospodarsku suradnju. Dostupno na: http://www.vlada.hr/hr/naslovnica/sjednice_i_odluke_vlade_rh/2010/36_sjednica_vlade_republike_hrvatske].